

Hørings svar til
Alternative samarbeidsløsninger –
grunnskole
fra
Hedalen bygdeutvalg

Sendt til arbeidsgruppa:
Inger Randi Islandsmoen Kleven
Ann Kirsti Sørumsaugen
Annette Sulland
Geir Svingheim

Kopi til:
Rådmenn i Sør Aurdal og Ringerike
Ordførere i Sør Aurdal og Ringerike

Innledning

Hedalen bygdeutvalg mener det skal opprettholdes et fullverdig skoletilbud med 1. – 10. trinn ved Hedalen barne- og ungdomsskole. Hedalen har den største elevmengden, også når vi legger framskrivningen i høringsbrevet til grunn. Hedalen barne- og ungdomsskole har den best vedlikeholdte skolen, og her trengs det minst tilpasninger for å være i stand til å ta i mot alle elevene.

Skolesakene de siste årene har vært medvirkende årsak til færre elever på skolene i Sør-Aurdal, og nedgang i folketall. Det faktum at politikerne i Sør Aurdal ikke har tatt standpunkt til hvordan skolestrukturen i kommunen skal være, skaper utrygghet, ikke bare for skole, men familieliv, vilje til å investere, organisasjonsliv og næringsutvikling.

Hedalen bygdeutvalg

Bygdeutvalget er en forening for bygdefolket i Hedalen og andre som føler seg som hedøler, og har som formål å hegne om de kvalitetene som gjør Hedalen til et godt sted å vokse opp, bo, arbeide, eldes og feriere i.

Bygdeutvalget skal:

- være et organ for å fremme bygdesamfunnets interesser i forhold til storsamfunnet
- være et høringsorgan i forhold til kommunen og annen offentlig myndighet i saker som berører innbyggernes felles interesser
- arbeide for at kommunens tjenestetilbud i bygda opprettholdes og styrkes.
- være en arena for deltakelse og meningsytring i lokaldemokratiet, og kan legge til rette for ulike deltaksformer i den offentlige debatten.
- bidra til å skape identitet og et godt omdømme for bygda.

Denne høringsuttalelsen fra Hedalen bygdeutvalg er utarbeidet med støtte fra befolkning, lag, foreninger og næringsliv i bygda. Den 18. mai inviterte bygdeutvalget til åpent bygdemøte og informerte om høringsprosessen. Bygdemøtet gav styret i Hedalen bygdeutvalg fullmakt til å skrive høringsuttalelse på vegne av befolkningen, foreningsliv og næringsliv.

Sammendrag av høringsuttalelsen

Barnets beste

Barnekonvensjonens artikkel 3 sier at det alltid skal tas utgangspunkt i barnets beste når det dreier seg om forhold som berører barn. Sentrale forhold, så som barnets beste, og hva et tap av skolen betyr for oppvekst- og levevilkår, er ikke utredet.

Se rundskrivet [Behandling av saker om skolenedleggelse og kretsgrenser Udir-2-2012](#).

Særlig om ungdomsskolen

Ungdomsskoleelever som er bosatt i Hedalen, må regne med skoleskyss på opp til tre timer per dag dersom ungdomsskolen flyttes til Bagn.

Det er uakseptabelt for innbyggerne i Hedalen å bli brukt i en strategi for å styrke andre steder i kommunen.

Skolelokaler

Hedalen barne- og ungdomsskole har trolig den best renoverte bygningsmassen av alle de tre skolene som er påvirket av denne prosessen. Skolen og barnehagen har rikelig med plass, gode utearealer og enkel tilgang til aktivitetsområdene som Hedalen idrettslag er eier av, og som skolens elever fritt kan benytte.

Rundt skolen er det store arealer som bygda eier og tar ansvar for sammen, herunder idrettslaget, Helselagets lokaler, Bautahaugen og Bergsrud gård. Dette gir mulighet for et

godt samarbeid om ulike aktiviteter for barn og unge, både i skolesammenheng og i fritid. Se detaljer i kart i vedlegg 1.

Nærmiljø og fritidsaktiviteter

Bygda har en rekke fritidsaktiviteter som i en eller annen form er knyttet opp mot skolen. Samspillet mellom skole, idrett, kirke, lag, foreninger og næringsliv er en vinn - vinn relasjon i bygdesamfunnet. Vi ønsker at våre fritidsaktiviteter fortsatt skal foregå i nærmiljøet, hvor skolen og forsamlingslokalet er det naturlige samlingspunktet. Skolen og nærmiljøet er godt rustet til å ta i mot flere, dersom det blir aktuelt.

Skolekvalitet

1/3 av skolene i landet har omtrent samme elevtall som skolen i Hedalen. Det finnes ingen holdepunkter i forskning for å hevde at slike skoler kvalitetsmessig er dårligere enn større. Vi er uansett opptatt av at skolen vår sikres kompetent personell, og at kommunen, foresatte, elever, lærere og bygdesamfunnet sammen skal arbeide for å videreutvikle grunnskoletilbudet i Hedalen.

Samfunnsutvikling

I Hedalen har vi i dag en godt fungerende 1-10 skole med 77 elever, et rikt organisasjonsliv, høy grad av deltakelse og frivillighet og god utvikling i næringslivet. Se vedlegg 2 og 3. Vi har stor tro på framtida her, og vi ønsker kommunestyret med på laget for å skape verdier også i framtida. Fortsatt skole 1-10 vil skape bærekraftig utvikling både sosialt, miljømessig og økonomisk.

Befolkningsutvikling

Forutsigbarhet, tilgang på arbeidsplasser, kommunale tjenestetilbud og tilbud innen kultur, kirke og idrett er noen faktorer som kan ha betydning for bosetting i bygda. For at et sted skal være attraktivt å bo på, må det være et minimum av tjenestetilbud i rimelig nærhet. Fortsatt skole i bygda er avgjørende for vår framtid.

Helse

Vi mener skole i nærmiljøet gir stor helsegevinst, noe som igjen sparer kommunen for kostnader.

SFO

Målsettingen må være at kommunen inviterer med bygdene for å få kartlagt behov og finner løsninger også utover det lovpålagte. Det vil være god markedsføring dersom kommunen blir kjent for å ha et SFO tilbud som tilrettelegger for ulike familiesituasjoner, og gjør det attraktivt både å bo og flytte til bygdene.

Friskole/andre alternativer

Primært ønsker vi å satse fullt ut på den offentlige skolen. Uten at vi pr i dag vil utdype andre muligheter, så finnes det alternativer til den offentlige skolen, en rettighet som foreldrene kan velge å gjøre bruk av.

Eiendomsmarkedet

Dersom hele eller deler av skolen i Hedalen forsvinner, vil dette føre til et fallende eiendomsmarked, lavere verdier på eiendommer som igjen gir lavere eiendomsskatt til kommunen. Lave eiendomspriser tiltrekker seg i større grad sosialklienter, som igjen kan føre med seg økte kostnader for kommunen i andre budsjettposter.

Næringsliv

Hedalen har klart flest foretak og antall ansatt av bygdene som blir berørt. Næringslivet er avhengig av sikre rammebetingelser. Fjernes hele eller deler av grunnskoletilbudet i Hedalen, vil dette skape store utfordringer for virksomheter som ønsker å beholde ansatte / rekruttere nye medarbeidere. Ikke minst gjelder det innen alle de veletablerte kompetansemiljøene i bygda med spesifikke krav til spesialkompetanse på høyere nivå blant sine ansatte.

Forutsigbarhet

Kommunens politikere må fatte et vedtak som kan stå seg i overskuelig framtid. Dette er tredje runden knyttet til skolestruktur siden 2009. Skoledebatter er dårlig reklame for kommunen, og det vanskeliggjør tilflytting, rekruttering og næringsutvikling i bygdene, noe vi er helt avhengige av.

Vi ønsker å arbeide sammen med kommunen om økt tilflytting og for å gi de som er bosatt i bygda, forutsigbare og best mulig levevilkår.

En fullverdig 1-10-skole er avgjørende for at næringslivet i bygda skal kunne rekruttere arbeidskraft og overleve i framtida.

Vi håper kommunestyret i Sør-Aurdal tar innover seg tilbakemeldingene fra foreldremøtet på Nes den 2.mai, der det med relativt sterke ordelag fremkom at barn, foreldre, ansatte og bygdene nå trenger ro rundt skoletilbudet framover.

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Sammendrag av høringsuttalelsen.....	2
Grunnlaget for høring.....	6
Barnets beste og skoleskyss	6
Særlig om ungdomsskolen	6
Skolelokaler	7
Nærmiljø.....	7
Næringsliv og verdiskaping.....	8
Samfunnsutvikling	9
Befolkningsutvikling	9
Helse	10
Skolekvalitet	10
Fritidsaktiviteter	10
SFO.....	11
Økonomi	11
Friskole/andre alternativer	11
Eiendomsmarkedet	12
Arbeidsgruppas mandat	12
Kommunegrenser	12
Videregående opplæring.....	12
Helse	13
Konklusjon	13

Vi viser til høringsbrev datert 6. april 2016, med saksnr 16/114-2. Her følger Hedalen bygdeutvalg sin høringsuttalelse. Vår høringsuttalelse gjelder punktene oppvekst, videregående opplæring og helse.

Grunnlaget for høring

Bakgrunnen for hvorfor skolestrukturen nok en gang ble et tema, var Sør Aurdal kommunens vedtak av 19. mars 2015, samt vedtak foretatt i både Ringerike og Sør-Aurdal kommune i juni 2015.

Rådmannen i Sør Aurdal uttalte i sak 13/842-14:

Sett i sammenheng med den pågående prosessen med vurderinger av framtidig kommunereform er det betenkelig å redusere tjenestekvalitet og tjenestenivå for kommunens innbyggere framfor å benytte seg av de inntektsmuligheter eiendomsskatt gir. (...)

Vi stiller oss bak rådmannen i Sør-Aurdal sitt forslag til vedtak i forrige skolesak av 19.mars 2015:

2. Hedalen barne- og ungdomsskole fortsetter som i dag, men det skal tas en gjennomgang av ressursbruken ved skolen slik at kostnader pr. elev reduseres. (...)

Barnets beste og skoleskyss

Barnets beste er det viktigste som skal utredes i saker om skolenedleggelse. Se [rundskriv Udir-2-2012](#). Vi etterlyser disse vurderingene i høringsgrunnlaget.

Tidligere skolesjef Kvarme konkluderte på 90-tallet med at avstanden fra Hedalen til Bagn var for lang til at det var aktuelt med sentralskole på Bagn. E-16 har blitt noe utbedret, men strekningen Hedalen-Begnadalen er fremdeles slik den var på 90-tallet og innebærer stadig risiko for omkjøring og forsinkelser.

Til tider opplever vi at skoleskyss er forbundet med mobbing av medelever, selv med korte reiseruter. Mobbing vil kunne tilta i omfang jo lenger reiseavstander en elev får. Slik adferd, bak i en buss, kan ikke alltid forhindres av sjåføren, som heller ikke har noe ansvar for barns opptreden på bussen. De som utsettes for trakassering, kan bli påført betydelige skader for resten av livet. Vi viser her til brosjyren [Sikker skoleskyss](#) (Trygg Trafikk).

Særlig om ungdomsskolen

Ungdomsskoleelever som er bosatt i Hedalen, må regne med skoleskyss på opp til tre timer per dag dersom ungdomsskolen flyttes til Bagn. Dette ble bekreftet av administrasjonen i møtet på Begnadalen den 5. februar 2015.

Konsekvensene av lange reiseavstander er omtalt på [Barneombudet sin nettside](#), se også vedlegg 4.

Vi mener Barneombudets uttalelse alene er tilstrekkelig grunn til å skrinlegge tanken om at ungdomsskole elever fra Hedalen skal gå på ungdomsskole på Bagn, slik alternativ B i høringsnotatet hentyder.

Vi vil minne om Ringerike kommunes uttalelse fra 2015 om at avstanden fra Nes til Garthus er vel drøy, og avstanden til Bagn er uakseptabel. Avstanden fra søre Hedalen til Bagn er lengre og på til dels dårlige fylkesveger?

I forrige skoledebatt utarbeidet KS-konsulent en rapport (13/2014) om ulike alternativer til skolestruktur i SA kommune. Et alternativ var der å flytte elever fra Hedalen barne- og ungdomsskole til Sør Aurdal ungdomsskole. KS konsulent konkluderte med følgende:

KS - Konsulent vurderer alternativ 5 (HEBU til SAUS) å representere så lavt innsparingspotensial at vi vil fraråde Sør-Aurdal å gå for dette alternativet.

I høringsnotatet står følgende under alternativ B (samle skoletilbud for barnetrinnet 1-7):
«En slik løsning betyr at Sør-Aurdal ungdomsskole på Bagn får styrket elevgrunnlaget.

Det er uakseptabelt for innbyggerne i Hedalen å bli brukt i en strategi for å styrke andre steder i kommunen.

Innsparingspotensialet har ikke endret seg vesentlig på et år, ei heller reiseveien som utgjør opp mot to hele arbeidsdager pr uke.

I Hedalen har ungdommer i ungdomsskolealder en innarbeidet kultur for å ta lederansvar i for eksempel: 4H, barneidrett og andre lag og foreninger. Gjennom valgfaget Sal & Scene på skolen har det vært et samarbeid med Ungdomslaget i oppsett av teaterforestillinger. Slikt samarbeid med lag og foreninger har også ungdomsskoleelever stått for i andre sammenhenger, eksempelvis innen idrett. Vi får ofte høre at dette er unikt for Hedalen. Slikt engasjement og samarbeidsprosjekter, vil etter vårt syn, bli radert dersom ungdomsskolen flyttes.

Skolelokaler

Hedalen barne- og ungdomsskole fremstår i dag som en vedlikeholdt og god skole.

Hedalen Skoles Venner har i samarbeid med kommunen gjennomført omfattende vedlikeholdsarbeider på skolebygg og samfunnsdel de siste fem årene. Venneforeningen har lagt ned ca. 2 300 timer. 117 vinduer er skiftet, det er nytt ventilasjonsanlegg i barnehage, sløydsal, tekstilrom, skolekjøkken og musikkrom. Det er satt av midler til å gjennomføre trafiksikkerhetsplanen. Datautstyret er oppgradert betydelig og skolen er koblet til fibernett.

Hedalen er et eksempel på at skole og nærmiljø går hånd i hånd. Sentralskolen sto ferdig i 1967, og ble plassert sentralt i bygda. Hele idrettslagets anlegg omkranser skolens uteareal, og har vært i stadig utvikling siden 1967.

Vedlikeholdsplanen viser at skolebygningen generelt sett er i bra stand. Under forutsetning av at skolen 1-10 består, har Foreningen Hedalen Skoles Venner tilbudt seg å fortsette sitt samarbeid med kommunen i årene som kommer.

Skolen og samfunnsdelen er bygdas viktigste møteplass og en viktig arena for mange ulike aktiviteter. Ofte foregår mange aktiviteter på samme tid, så både samfunnsdelen og skolens areal er nødvendige.

Nærmiljø

Bygdas nærmiljøskole gir et godt samspill med lokalsamfunnet. Den er en møteplass, bygger et felles sosialt miljø, identitet og et godt lokalsamfunn.

Ingen skoler i Sør-Aurdal har nærmiljøområder som kan måle seg med de tilbudene Hedalen barne- og ungdomsskole har. Sambruk av idrettslagets fasiliteter viktige for elevene både i skolesammenheng og i fritid. Se vedlegg 1.

Idrettsanleggets beliggenhet og størrelse så tett på skolen er etter vårt syn unikt. Ingen skoler det er naturlig å sammenligne seg med har disse mulighetene rett utenfor skoledøra: ballbinge, grusbane, gressbane, to hoppbakker, flomlyst skileikanlegg, lysløype, flomlyst hockeybane med asfaltert underlag.

Hedalens stadige iver for framgang og utvikling gjenspeiler seg i disse dager gjennom et nytt klubbhus. til kr 1 300 000, som er blitt skolens nærmeste nabo. Kr 300 000 fra Sparebank stiftelsen DnB, sammen med egne midler, sikrer en moderne løypemaskin ved skolen før neste skisesong. Slike tiltak og investeringer er kun mulig i et velfungerende lokalsamfunn.

Næringsliv og verdiskaping

Rundt en fjerdedel av kommunens innbyggere er bosatt i Hedalen. Det er registrert 69 foretak i bygda, og 55 av disse har egne ansatte. Til sammen sysselsetter det private næringslivet ca. 240 personer, og foretakene har en samlet omsetning på ca. 200 millioner kroner. (Kilde Bisnode Credit). Se vedlegg 2.

Virksomhetene etterspør kompetanse innen blant annet hus- og hyttebygging, fritid, helse, regnskap, kontor, data, entreprenørvirksomhet, handel, transport og reiseliv. En høy andel er avhengig av spesialkompetanse med krav om høyere utdanning fra universitet og høgskole.

Landbruk er også en viktig næring, og fortsatt bosetting er avgjørende for å opprettholde og videreutvikle et aktivt landbruk.

Hedalen og Hedalsfjella med sine 1000 hytter og 500 godkjente hyttetomter blir også en stadig viktigere pendlervei for deler av næringslivet i Hedalen og nabobygdene.

De to største foretakene i bygda sysselsetter samlet over 70 ansatte og gir i tillegg livsgrunnlag for andre lokale foretak. Begge foretakene melder om et godt vekstpotensial men ser rekruttering som den største flaskehalsen.

Fjernes hele eller deler av grunnskoletilbudet i Hedalen, vil dette skape store utfordringer for virksomheter som ønsker å beholde ansatte / rekruttere nye medarbeidere. Ikke minst gjelder det innen alle de veletablerte kompetansemiljøene i bygda med spesifikke krav til spesialkompetanse på høyere nivå blant sine ansatte.

En negativ befolkningsutvikling kan også føre til redusert inntekter. Lokalt næringsliv og verdiskaping er viktig både fordi folk trenger arbeid, og fordi kommunen må ha skatteinntekter. Vi advarer sterkt mot å sette i gang en negativ utviklingsspiral som selvsagt i neste omgang vil ramme kommunens inntekter og muligheter til å gi innbyggerne forsvarlige tilbud.

Kommunens oppgave må være å skape forutsigbare og akseptable rammevilkår som gjør at næringslivet i Hedalen, og resten av distriktet kan videreutvikle seg. Det trenger regionen vår hvor nedleggelse av virksomheter har preget nyhetsstoffet over lengre tid. Næringslivet i Hedalen tar til orde for økt samarbeid med kommunen om å nå felles mål. For oss er det et helt klart mål å satse på den viktige ressursen bygdas barn og skole er. En god, trygg og lokal skole som kommunen satser på skaper positivitet i lokalsamfunnet. Næringslivet får større mulighet for at ansatte blir, og kan bruke dette offensivt ved annonsering etter flere medarbeidere. Det vil være en kommunal offensiv handling for å stoppe den negative befolkningsutviklingen, og som legger grunnlag for en positiv utvikling og omdømme av vårt lokalsamfunn.

Samfunnsutvikling

Vi vil fremheve at bygdene våre er attraktive bosteder. Når en barnefamilie velger å bo her, er det et verdivalg. Vi mener bygdene har det beste å tilby våre barn og unge.

Lokalisering og utvikling av tjenestetilbud er kommunens sterkeste virkemiddel for samfunnsutvikling og verdiskaping. Skolen er helt sentral i lokalsamfunnet, og i et samfunnsutviklingsperspektiv er det naturlig at kommunen prioriterer gode skoler i lokalsamfunnene. Dette er i tråd med vedtatte målsettinger i kommuneplan for Sør-Aurdal.

Det eksisterer lite forskning på samfunnsutviklingen knyttet til skolesentralisering. Vi siterer likevel fra forskningsrapport

«[Forskning og evaluering om skolesentralisering/strukturendring](#)»

Skolen er mer enn en plass for undervisning, en informasjonskanal for hvordan familiene har det og hva som skjer i bygdene, lokale for aktiviteter utenom skoletid, en plass for sosiale nettverk og sosialisering i nærområdet. Skolen bidrar til identitetsskapende prosesser og indirekte effekter av nedlegging er mindre stedsbindinger. Små skoler er viktige sosiale arenaer i mindre bygdesamfunn – mange lokale aktiviteter knyttet til skole; læringsaktiviteter; forankret i lokalbefolkningen, lokal natur og lokalt næringsliv. (kilde Nordlandsforskning 2006 og Høgskolen i Volda 2004)

Lokalsamfunn som mister skolen mister en kobling mellom innbyggerne generelt og lokalsamfunnet, noen sosiale kontakter uteblir, folk treffes ikke på samme måte som før eller like mye som før... Det konstateres mindre kobling til lokalsamfunnet, dets historie og kultur – og dette kan på sikt endre følelsene for stedet (Kilde Cedering 2012)

Befolkningsutvikling

I Hedalen er det i dag om lag 700 innbyggere, Begnadalen 500 og Nes 500 (SSB). Se vedlegg 2.

På Hedalen barne- og ungdomsskole er det for tiden 77 elever. I 2015 var 27 % av barna på skolen ikke født i Hedalen. Elevtallet blir i mange kull høyere enn det fødselstallene skulle tilsi. Slik har det vært i mange år i Hedalen.

Familie, bolig og arbeid er de viktigste flyttemotivene. Arbeid har imidlertid blitt noe mindre viktig enn det var tidligere. Attraktive lokalsamfunn og stedskvaliteter er stadig viktigere som bo- og flyttemotiv. Dette handler om trivsel på stedet, samhold, kultur, identitet og aktiviteter (jfr. [Bo- og flyttemotivundersøkelsen, 2008](#)).

Forutsigbarhet, tilgang på arbeidsplasser, kommunale tjenestetilbud og tilbud innen kultur, kirke og idrett er noen faktorer som kan ha betydning for bosetting i bygda. For at et sted skal være attraktivt å bo på, må det være et minimum av tjenestetilbud i rimelig nærhet. Fortsatt skole i bygda er avgjørende for vår framtid. Fjernes deler av, eller hele skoletilbudet, vil dette etter vår vurdering medføre redusert tilflytting og økt fraflytting

Rammetilskuddet for barn i aktuell alder utgjør mer enn kr 110 000 pr. år -et insitament for å forsøke å øke antall barnefamilier. Sør-Aurdal kommune preges av forgubbing (jfr. SSB). En forringelse av skoletilbudet vil virke aksellerende på denne utviklingen.

Å satse på barn, ungdommer og gi de et godt skoletilbud der de bor vil være en god strategi for å motvirke prognosene for alderssammensetningen i befolkningen i Sør-Aurdal.

Helse

God helse er å ha overskudd til å mestre hverdagens utfordringer (Hjort 1982). Kommunen skal gjennom å tenke «helse i alt vi gjør» legge til rette slik at flest mulig mestrer hverdagen. Et eksempel på dette er gode oppvekstvilkår for barn og unge og mer tid til familieliv ([NOU 1991: 10](#)).

Uten skole i bygda vil en stor andel av elevene måtte tilbringe svært mye tid på buss. Dette er tid som kunne vært brukt til helsefremmende aktivitet. Barn bør være fysisk aktive i minst 60 min per dag.

Vi mener skole i nærmiljøet gir stor helsegevinst, noe som igjen sparer kommunen for kostnader.

Skolekvalitet

Vi er opptatt av at skolen skal gi undervisning av høy kvalitet. Hvis det er mulig å offentliggjøre gjennomsnittresultater for de siste ti årene for skolen vår, tror vi dette vil synliggjøre og dokumentere kvaliteten.

Hedalen barne- og ungdomsskole har lærere med relevant og godkjent utdanning, og hvis det ikke skapes unødig usikkerhet om at skolen skal bestå, har vi godt håp om at dette kan fortsette.

Rektor ved skolen har godkjent rektorutdanning.

Vi ser samspill på tvers av aldersgrupper som positivt, og mener det er en ubetinget styrke ved skolen vår at den omfatter 1.–10. trinn. Lærere med undervisningskompetanse på ungdomstrinnet, kan fylle ut sin stilling med timer på barnetrinnet, som sikrer at elevene til enhver tid får forsvarlig undervisning av lærere med relevant undervisnings-kompetanse

Gode oppvekstvilkår i trygge omgivelser, gjør sitt til at barna enklere vil tilpasse seg samfunnet og hva som vil møte dem når de i en alder av 15 år må forlate bygda for å bli en del av andre skolemiljøer.

Fritidsaktiviteter

Hedalen har mange og varierte fritidstilbud for barn og ungdom - i alt nærmere 20 (se egen oversikt) Basen for de fleste er barne- og ungdomsskolen og de omkringliggende områdene (se kart, vedlegg 1).

Samspelet gir en særegen vinn-vinn situasjon. Skolen kan benytte varierte læringsarenaer som er godt forankret i lokalbefolkningen, lokal kultur og miljø. Det er identitetsskapende og fremheves av Nordlandsforskning som viktig for å opprettholde levende bygder og lokalsamfunn i distriktene.

Lag og foreninger med tilbud til barn og unge drar også stor nytte av det veletablerte samspelet med skolen. Historien har vist at det har bidratt til at nye generasjoner går inn i foreningslivet, og viderefører dugnadsaktiviteter bygda er kjent for. Verdier som også bidrar til at familier i etableringsfasen velger Hedalen.

For barn og unge gir bygdas fritidsaktiviteter en spesiell trening og erfaring med positive effekter for sosialisering, motoriske ferdigheter, helse og kreativitet for ikke å glemme glede, mestring, holdninger, selvtillit og selvbilde. Dette er rusfrie og forebyggende aktiviteter som skaper tilhørighet, modning og identitet parallelt med skolegang. I alt tilbud også barn og unge i nabobygdene kan benyttes seg av.

Hedalen har i generasjoner klart å bevare og videreutvikle lag og foreninger med dugnadsinnsats og frivillig arbeid til den imponerende aktiviteten, kvaliteten og

mangfoldet som fortsatt lever i beste velgående. Kvaliteter Hedalen er kjent for, men som dessverre er utdøende i så alt for mange bygdesamfunn. Vi frykter rasering av bygdas egne tilbud uten 1-10 skole i Hedalen
Barn må ha tid og mulighet for å delta på fritidsaktiviteter. Ikke passivisering på lang busstransport.

SFO

Skolefritidsordningen er betydningsfull for dagens familier, hvor ofte begge foreldrene er i heltidsstillinger.

Vi vil anbefale kommunen(e) til å ha en tett dialog med foreldrene med barn i grunnskolen – gjerne også barnehage. Målsettingen må være at kommunen inviterer med bygdene for å få kartlagt behov og finner løsninger også utover det lovpålagte. Tenk på verdien av at kommunen blir kjent for å ha et SFO tilbud som tilrettelegger for ulike familiesituasjoner og gjør det attraktivt både å bo og flytte til bygdene.

Det finnes flere eksempler på kreative løsninger for å dekke familienes behov som kommunen kan ta med til inspirasjon for dialog og samspill med bygdene, eksempelvis:

- I Hedalen har dagens 1-10 skole, med kontakten mellom små og store barn, gjort det så trygt og godt at ungdomsskoleelever har bidratt med et privat tilbud for de yngre i sommerperioder. Kommunen ikke har vært i stand til å møte dette behovet.
- Flere steder har idrettslaget en sentral SFO rolle. Hvorfor kan ikke lag, foreninger og næringslivet i bygda bli involvert i planlegging av SFO tilbudet?

Vi vil også anbefale at det spesielt sees på utfordringen med at barnetrinnet har fri på onsdager. Kan det etableres et SFO tilbud i dette tidsrommet også?

Et dårlig SFO-tilbud vil være et klart budskap til barnefamilier om at her bør du ikke bosette deg.

Økonomi

Hedalen barne- og ungdomsskole er i dag den eneste av de tre aktuelle skolene som, med moderate påkostninger, kan dekke behovet til alle tre skolekretsene

Ringerike kommune har vedtatt å satse på Nes som utbyggingsområde, og synes villige til påkostninger i størrelsesorden 12 mill. kroner. Påkostningen må ikke forveksles med utbyggingskostnad ved en sammenslått skole på Nes. Dette vil utgjøre en helt annen sum, og er ikke benevnt i høringsdokumentet.

I dagliglivet er avstanden og tida man bruker til et tilbud, viktigere enn hvilken kommune tilbudet befinner seg i. For oss synes det å opprettholde og benytte mulighetene ved Hedalen barne- og ungdomsskole, som det absolutt beste ut i fra en helhetsvurdering.

Friskole/andre alternativer

Primært ønsker vi å satse fullt ut på den offentlige skolen. Uten at vi pr i dag vil utdype andre muligheter, så finnes det alternativer til den offentlige skolen, en rettighet som foreldrene kan velge å gjøre bruk av.

Eiendomsmarkedet

Et dalføre uten de sentrale tjenestetilbudene, så som barnehage, fullverdig grunnskole og SFO, vil ikke bli særlig attraktiv for tilflytting. Det vil bety at eiendomsprisene faller og åpner for kjøpegrupper/leietakere med svakere økonomi, og som igjen kan få innvirkning på kommunens ressurser, både økonomisk og personellmessig.

Arbeidsgruppas mandat

Arbeidsgruppas mandat besto av fem punkter, kun samarbeidsløsning grunnskole er utredet og sendt på høring. Mandatet som er gitt arbeidsgruppa knyttet til oppvekst er etter vårt syn dårlig formulert.

Hedalen bygdeutvalg vil fremføre at formalisering av en avtale knyttet til helsetjenester og valg av sykehus for enkeltstående konsultasjoner, samt muligheten til å gå på videregående skole på tvers av fylkesgrenser må utredes.

Kommunegrenser

Vi som bor i Hedalen arbeider og benytter servicetilbud både i Valdres og på Ringerike. Når storbyregionene nå vokser og kommunikasjonene blir bedre, vil ytre del av Sør-Aurdal være den delen av Valdres som ligger nærmest Hønefoss/Oslo og et stort antall arbeidsplasser. Dette gir gode muligheter for at flere velger å bosette seg i våre bygder framover.

Kommunegrenser kan noen ganger være til hinder for at folk får hverdagen til å fungere og vi oppfordrer kommunestyrene i Sør-Aurdal og Ringerike til å bidra til at innbyggerne i Hedalen, Begnadalen og Nes kan bo, arbeide og leve godt på tvers av kommunegrensene.

Funksjonelle bo- og arbeidsmarkedsregioner er et viktig moment i den pågående kommunereformen. Vi tror at uansett hvor en slik administrativ grense blir plassert vil innbyggerne Hedalen, Begnadalen og Nes jobbe og bruke servicetilbud både i Valdres og på Ringerike.

Videregående opplæring

I skrivende stund ligger et lovforslag til behandling i Stortinget ([Prop 72 L \(2015-2016\)](#)) om endringer i opplæringsloven, som vil gjøre det lettere å velge videregående skoler i andre fylker. Følgende sitater er hentet derfra:

Departementets forslag er å gi elever i videregående opplæring rett til et friere skolevalg på tvers av fylkesgrenser.

Departementet foreslår å endre opplæringsloven § 13-3 for å innføre en ubetinget plikt for fylkeskommuner til å finansiere skoletilbud i andre fylker og en plikt til å ta imot gjesteelever ved ledig kapasitet. Elevenes rettigheter utvides tilsvarende.

I høringssvaret fra Buskerud fylkeskommune siteres følgende:

Fylkesutdanningsjefen syns de forslagene til endring i opplæringsloven som er til høring er positive og er i tråd med hva fylkeskommunen selv ønsker og støtter derfor departementets forslag til endring.

1. Gi elevene i videregående skole et friere skolevalg på tvers av fylkesgrense

2. Gi kommuner og fylkeskommuner mulighet til å tilby grunnskoleopplæring til ungdommer som har rett til videregående opplæring.

Lovforslaget skal behandles i vårsesjonen på Stortinget, uansett utfall i Stortinget bør politikere i både Ringerike og Sør Aurdal påvirke sine fylkeskommuner til å gjennomføre forslaget.

Hedalen bygdeutvalg forventer at kommunestyret i Sør-Aurdal, uavhengig av skolestruktur for grunnskolen i kommunen, arbeider for å få på plass en avtale slik at våre ungdommer kan gå på videregående skole i Hønefoss/ Buskerud, og at elever fra Ringerike kan søke seg til videregående skole i Valdres/Oppland.

Helse

Hurtig tilgang til legevakt og sykehus er viktig for alle innbyggere. Ytre del av Sør Aurdal kommune har vesentlige kortere vei til Ringerike sykehus, enn til Gjøvik/Lillehammer sykehus som vi sokner til.

De få gangene i løpet av et liv en innbygger trenger akutt legevakt og sykehushjelp, ønsker vi forståelse for at det er lite naturlig å bli sendt først til Fagernes, og deretter til Gjøvik eller Lillehammer, enn å bli sendt direkte til Ringerike sykehus. Dette er en omvei på ca 200 km.

Dette var et punkt i mandatet som arbeidsgruppa skulle vurdere. Vi ber kommunepolitikere fra begge kommuner sikre hurtig og effektiv tilgang til helsetjenester, uavhengig av kommune/fylkesgrenser, og tilhørighet til helseforetak.

Konklusjon

Vi viser til vårt sammendrag helt foran i høringsuttalelsen. Hele høringsuttalelsen og alle konklusjonene kan igjen sammenfattes i én setning:

La Hedalen barne- og ungdomsskole leve!

Vegard Vestrom

Styret i Hedalen bygdeutvalg

Mari Olea Lie

Øystein Føssholt

Jostein Lie

Sigrun T. Poulsson